

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 70

ЛЮТИЙ • FEBRUAR 2018 • Nr. 4 (2984)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПІСТ, ЯК СКАРБ ПО БАТЬКАХ

Святий Великий піст, це одна з найдавніших і найбільш священних установ християнської релігії. Історія Великого посту має довгу й багату традицію. Вона сягає апостольських часів. Передпасхальний піст називають Великим не тільки через його тривалість, але й через його важливість і значення в житті Церкви і кожного християнина.

Святослав Владика, «Не плач за мною Мати»

Уже апостоли й перша християнська громада почали заміняти день жидівської Пасхи днем поминання Христових мук і смерті. Роківини Христової смерті були для них дуже сумним днем. Тож, щоб його належно відсвяткувати, вони зберігали піст у цей день. І так первісна християнська Пасха почала існувати у вигляді посту. Це була хресна Пасха. За свідченням святого Іринія (б. 125 – 203 р.), перший зародок нинішнього 40-денного посту в той час обмежувався одним-двома днями посту, який не вважався передпасхальним, а таки самою Пасхою. Пасхального посту, за тим свідченням, одні дотримували один день, інші – два дні, інші – ще довше, а ще інші – 40 годин.

У канонічних пам'ятках III сторіччя говориться також про час, коли закінчувався пасхальний піст. За канонами Іполита врочисте закінчення посту відбувалось у воскресну ніч на зорі, за Дидаскаліями – о 3-ій годині ночі, а за Апостольськими постановами – коли почали співати півні.

У III столітті передпасхальний піст у деяких Церквах триває цілий тиждень. Це той час, який сьогодні зветься Страсним тижнем. При кінці III століття Великий піст уже сягає 40 днів. Від IV віку маємо перші свідчення про 40-денний передпасхальний піст.

Свята Церква від самого початку освятила число сорок. У перших сторіччях в практиці були 40-денні покути, а відтак прийшов 40-денний піст перед Пасхою. У нашому обряді 40-го дня після народження приносять дитину до церкви, щоб її уцерквити, а також 40-го дня поминаємо померлих.

Хоч наші часи принесли багато змін щодо церковних законів, традицій й дисципліни, і хоч після II Ватиканського Собору прийшло значне злагіднення всіх постів взагалі включно з Великим постом, все-таки й сьогодні час Чотиридесятниці має своє велике значення для нашого духовного життя. Може через різні причини ми не можемо так строго постити, як постили колись наші предки, але й сьогодні над нами тяжить обов'язок духовного посту, боротьби з нашими гріхами і злими нахилами, обов'язок молитви, практики чеснот та добрих діл. І якраз ця наша духовна обнова є властивою і найважливішою метою святого Великого посту.

о. Юліян Катрій, ЧСВВ, «Пізнай свій обряд», подано за «ДивенСвіт»

Про те, як правильно дотримуватися Великого посту, і про його літургійні особливості на 3 та 4 сторінках розповідає о. Василь Рудейко

Яким є теперішнє покоління української молоді – така основна тема розмови з проф. Ярославом Грицаком. Яка вона? Чи здатна вивести новий політичний клас в країні? А може зацікавлена лише у матеріальному? На світліні Андрія Баштового один з закликів під час Революції Гідності. **Читайте на 6 та 7 сторінках**

Отець Омелян Ковч – греко-католицький священник, який у часи II світової рятував євреїв, за що був ув'язнений і загинув у концтаборі Майданек. Про отця Омеляна широкий світ довідався, коли Папа Іван Павло II проголосив його блаженним мучеником під час своєї подорожі в Україну у 2001 році. Єврейська Рада України присвоїла Блаженному звання «Праведник України», а 2009 року його визнано покровителем усіх священників УГКЦ. Люди та Церква про нього не забувають: у музеї «Тюрма на Лонцького» вшановують пам'ять про ув'язненого святого, у Польщі – зняли фільм «В'язень Майданека».

У 2010 році було засновано Комітет із вшанування пам'яті Священномученика Омеляна Ковча. Діяльність Комітету здійснюється під патронатом Глави УГКЦ Святослава. Зусилля Комітету мають на меті сприяти втіленню ідей Блаженного Ковча задля міжнаціонального, міжконфесійного та міжрелігійного діалогу, плекання толерантності і взаєморозуміння в суспільстві.

На 2 сторінці інформуємо наших читачів, хто саме став лавреатом Відзнаки у 2017 році. Її вручення відбулося нещодавно в Соборі Святої Софії у Римі

ХІТ

ВІДЗНАКА ОМЕЛЯНА КОВЧА

27 січня, у День пам'яті жертв Голокосту, в Римі, у Соборі Святої Софії, відбулася церемонія вручення Відзнаки священномученика Омеляна Ковча – греко-католицького священника, який у часи II світової рятував євреїв, за що був ув'язнений і загинув у концтаборі Майданек.

«...Тут я бачу Бога, який є один для всіх нас, без огляду на наші релігійні відмінності. Можливо, наші Церкви є різні, але той самий великий і всемогутній Бог править усіма нами. Коли я відправляю Святу Літургію, вони всі моляться. (...) Вони умирають по-різному, і я допомагаю їм перейти цей маленький місточок до вічності. Хіба це не благословення? Хіба це не найвеличніша корона, котру Бог міг положити на мою голову?» – цими словами з листа блаж. Омеляна відкрили церемонію нагородження.

Цю відзнаку з 2010 року під патронатом Глави УГКЦ щорічно вручають за особистий життєвий приклад жертвості та гуманізму, героїчності у служінні людині та задля примирення і порозуміння між народами.

Отримала відзнаку українська письменниця і філософ **Оксана Забужко** за видатну літературну працю та громадянську позицію, чесну і правдиву розповідь автора про рідний народ, яка стала його голосом у світі та виразним словом на за-

хист національної гідності і універсальних людських прав. Наступним лауреатом стала доброволець-медик **Яна Зінкевич** (командувачка Медичного батальйону «Госпітальєри») за особисту самопожертву та героїську волонтерську працю, за подвиг порятунку життя людей і за особистий приклад самопожертви та мужності, який наслідує приклад Омеляна Ковча.

Окрім українок, нагороду отримали німецький філантроп **Бригітта Вебер** («друга Мати Тереза, для України»), яка останні 20 років життя присвячує допомозі українським дітям та інвалідам; американський історик **Тімоті Девід Снайдер** «за те, що відкриває світові правду про українську історію» та польський дипломат **Ян Томбінський** «за вірну працю задля утвердження демократії в Україні та Європі».

Патріарх Святослав наголосив, що лауреати премії «будують мости між народами», як це робив священномученик Омелян Ковч. «Через вас можна бачити Бога

в дії: в екстремальних обставинах, там, де здавалося б, немає Бога, але ви вашим словом, присутністю і служінням його виявляєте.»

Голова Комітету нагородження пан Іван Васюник зазначив, що ідея вручення Відзнаки в Римі належить Блаженнішому Святославу, і це гарна можливість промовити правду «до міста і світу». «Сьогодні в Римі ми свідчимо правду і кажемо світу те, що належить сказати від імені України. В Україні триває війна. Це не громадянська війна і не локальний конфлікт. Війну проти України веде Росія. Її мета – знищити будь-яку надію на наше вільне життя. Це війна звірства, приниження людської і національної гідності. Цю війну розв'язав проти нашого народу російський імперіалізм», – розповів Іван Васюник.

Він додав: «Це свідчення правди є сьогодні у слові української письменниці Оксани Забужко, у подвигу юної волонтерки Яни Зінкевич; це свідчення є в науковій і моральній чесності визначного історика

сучасності Тімоті Снайдера. Про Україну свідчить наш друг і побратим польський дипломат Ян Томбінський. Україну зігриває любов Бригітті Вебер, яка стала втіленням добра для багатьох наших співвітчизників, особливо українських дітей...».

Історик Тімоті Девід Снайдер виступив українською мовою і розповів, що через дослідження історії України він краще зрозумів себе. У коментарі для Радіо Свобода науковець зазначив: «Я через Україну намагаюся зрозуміти Європу загалом, і зараз момент, коли українці кажуть, що я зробив щось добре. І це для мене велика честь. Омелян Ковч зрозумів, що завдяки іншим народам можна зрозуміти самого себе. Я намагаюся це робити через свою працю, історіографію, він це зробив відданням свого життя. Прав-

да про українську історію, на жаль, незнана насамперед у Росії».

Оксана Забужко згадала, що розповіді про парох Ковча чула від свого батька і життєвий приклад священника допоміг їй зрозуміти, якою має бути людина: «Служити життю всупереч тим, хто хоче його знищити».

«Ця Відзнака унікальна тим, що не капіталізується [не фінансова винагорода], це чисто моральний незаплямований капітал. Відзнака, яка сприймається як аванс і з подивом: я щось робила, сумнівалася, чи варто, а виявляється, це було помічено і оцінено. Це сигнал, що дорога твоя правильна. Особливо значна роль цієї Відзнаки для письменника у конфлікті між літературною та громадською діяльністю в умовах війни», – розповіла Оксана Забужко.

Подано за ZIK

З Катехизму УГКЦ

Правдивий піст полягає у «відкиненні всякого зла, стримуванні язика, відмові від гніву, похоті, обмовляння, неправди й кривоприсяги». Значення посту для християнина розкриває стихира з Вечірні в Сиропусну неділю: «Почнімо радісно час посту! Віддавши себе духовному подвигу, очистимо душу, обмиймо тіло і стримуймося в їжі, і від усяких пристрастей, насолоджуємось духовними чеснотами. Зростаючи в них любов'ю, сподобимося всі побачити всечесну страсть Христа Бога і, радіючи духом, святу

Пасху». Богослужіння постового часу поступово розкривають суть правдивого посту: засіявши «насінина покаєння» у своєму серці (I неділя посту), виростимо «зрілий колос чеснот» (II неділя посту), щоб, споживши плід животворящого дерева, «яке знову вводить до раю» (Хрестопоклонна неділя), сягнути «духовною драбиною (ліствицею)» (IV неділя, преподобного Йоана Ліствичника) висоти духовного очищення і покаєння (V неділя, преподобної Марії Єгипетської). (569)

ХІТ

5 ПРИЧИН, ЧЕРЕЗ ЯКІ КАТОЛИКИ ПОКИДАЮТЬ ЦЕРКВУ (1)

На світі мільйони католиків залишають свою Католицьку Церкву і йдуть до інших конфесій, і в кожного своя причина та історія. Втім, я обрав лише п'ять, адже через них я сам ледь не покинув Церкву.

1. У ПОШУКАХ ІДЕАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ

До мене часто приходять проповідники, які розповідають про власну спільноту як про зібрання вже ідеальних і спасених в усіх розуміннях цього слова людей, які вже не ходять на землі, а літають у небі і штовхаються німбами. І все виглядає у такому рожевому світлі, аж мене це зразу захоплювало, адже хочеться втекти якнайдалі від труднощів і проблем, якими сповнене життя кожної парафії чи спільноти. І дуже часто на це купляються католики, і я теж розмірковував над переходом до якоїсь протестантської спільноти. А потім розумів, що це брехня. Адже те,

що гріхів не видно назовні, не означає, що їх немає взагалі. Просто ця спільнота чи організація намагається дбати про свій імідж; одним словом – видає бажане за реальне.

Цього ніколи не робив Христос, коли у притчах порівнював Царство Боже (Церкву) з місцем, де разом перебувають грішники і святі, кукулі і пшениця, сухі та живі галузки. Бо Церква – це місце для хворих, а не здорових. А, як самі знаєте, у лікарні дуже часто «смердять» хворобами. Проте це не підстава для лікарів, щоб виганяли хворих, бо вони «заважають іншим пацієнтам». Певне, якби декому дали таку владу,

то вони б залишили у Церкві лиш себе та Христа... І то у перспективі навіть до Бога в них би виникли якісь претензії.

Та ми приходимо до лікарні не від щасливого і здорового життя, а щоб долати власні недуги, і розуміємо, що як їх не вилікувати, то на нас очікують страждання і смерть. Не розумію лише тих людей, хто не перестає відвідувати лікаря, але каже при цьому, що їхня хвороба їм не заважає або вони нею навіть пишаються, бо всі навкруги так роблять. Такі хворі, як і схожі на них християни, – зіпсовані й завдають шкоди більше, ніж відкриті грішники,

Павел Кучинський, «Якір»

ки, які не приходять до Церкви.

А тепер уявіть рекламу клініки, яка каже, що у неї немає хворих. Це або морг, або неправда. Проте Христос не згіршується нашими падіннями, бо передусім бачить не болото наших гріхів, а глину для майбутнього святого. (далі буде)

Олександр Бучковський, CREDO

Розпочався Великий піст, який є найбільшим і найстрогішим у нашому літургійному році. Нам варто усвідомити, що він полягає не лише у відмові від певних страв чи від звичного ритму життя. Піст покликаний поглибити наші духовні стосунки з Богом. Про те, як правильно дотримуватися Великого посту, і про його літургійні особливості розповідає о. Василь Рудейко, доктор богослов'я, священник храму Священномученика Климентія Шептицького у Львові.

► Чи правда те, що Великий піст був встановлений, щоб наслідувати Ісуса Христа, який постив 40 днів і ночей у пустелі?

о. В. Рудейко: У нашому літургійному році візантійської традиції існує чотири пости, з яких піст перед Великоднем є найдовшим і найскладнішим за своєю структурою і богослужбовим наповненням. Крім цього посту, існує піст напередодні свята Різдва, перед Успінням Пресвятої Богородиці та перед святом Верховних апостолів Петра й Павла. Кожен із цих постів певною мірою визначає основні цикли святкування у літургійному році. Тому існує рухомий цикл, до якого належить Великий піст, цикл нерухомих свят (центральне Різдва), цикл Богородичних свят (основне Успіння Пресвятої Богородиці), цикл свят пам'яті святих (першість належить Верховним апостолам Петру і Павлу).

► Якою є структура Великого посту?

о. В. Рудейко: Колись святові Пасхи передували односторонній піст (піст Великої суботи). До сьогодні піст на Велику суботу вважається основним постовим днем усього Великого посту, який дещо змістився до п'ятниці. Наступним кроком у структурі Великого посту є т.зв. пасхальне тридення (Велика п'ятниця, субота і неділя). Воно розпочинається ввечері Великого четверга зі святкування Тайної вечері Літургією святого Василя Великого з Вечірнею і продовжується Утренею страстей. Особливе Богослужіння цього тридення – винесення Плащаниці, а також Єрусалимська Утренья у Велику суботу. Завершується пасхальне тридення Літургією святого Василя Великого у Велику суботу з особливими читаннями, з якими інколи поєднувалося хрещення катехуменів. Це особливе святкове Богослужіння, що показує злам сходження Христа в ад і Його воскресіння. Саме до половини цих богослужбових відправ священники одягнені в постові ризи, а потім перевдягаються у світлі.

Наступним кроком у розвитку цього посту є додавання ще одного тижня. Він розпочинався з Лазаревої суботи і завершувався Великою суботою. Завершальним етапом у формуванні посту стало додавання передпостових седмиць (Неділя митаря та фарисея, Неділя про блудного сина, М'ясопусна і Сиропусна неділі).

Складною структура Великого посту є ще й тому, що в ній поєдналося багато церковних традицій. З одного боку, Олександрійська традиція, центральним богослужінням якої є Літургія Напередосвячених Дарів, а з іншого – монаша і катедральна традиція, за котрими передбачається читання притч протягом постових днів та пам'яті різних святих. Цим і визначається тематика посту. Вона передбачає намагання показати стриманість від певної їжі та вчинків, а також сенс християнського життя. Усе це складно перемішується в різноманітних богослужіннях.

► Які дні Великого посту є найбільше строгими?

о. В. Рудейко: Найстрогішими вважаються два дні Великого посту – понеділок першого тижня і Велика п'ятниця, коли виставляють Плащаницю. Проте кожен день Великого посту варто вважати строгим за своїм змістом. Не є постовими днями протягом посту суботи та неділі за нашим церковним уставом. Ці дні позбавлені молитовної практики поклонів.

► У середині четвертого тижня Великого посту святкується свято Хреста? Що це за свято?

о. В. Рудейко: Це ще одна накладка в нашій літургійній підготовці до свята Пасхи. За синаксарем, що читається цього дня, хрест Господній у неділю виставляється як «животворящий хрест». Це поклоніння хрестові, що символізує радше не розп'яття Ісуса, а поклоніння хрестові, що дає життя людині.

Продовження на 4 стор. ►

ТАК, МИ ЦЕ ЗРОБИЛИ!

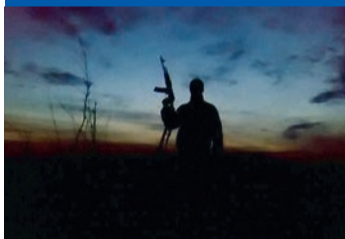

З першого дня на посаді я відчував своєю головною задачею дати відповідь на питання: хто винен в смертях Небесної Сотні? За ці 1,5 роки багато було зроблено. 280 виконавців злочинних наказів щодо насилля проти майданівців – у судах. Але хто організатор розстрілів мирних демонстрантів? Я до кінця життя пам'ятатиму хлопців сотень Самооборони, яким 18 лютого рознісив бронезилети, а вони відмовлялись, казали, що прийшли на Майдан вмерти за Україну. В їх ім'я весь цей час йшла велика слідча робота. Сьогодні Печерським районним судом м. Києва надано дозвіл на здійснення спеціального (заочного) досудового розслідування стосовно экс-президента Віктора Януковича, экс-глави СБУ Олександра Якименка та экс-першого заступника СБУ Володимира Тоцького щодо справи розстрілів на Майдані. Це означає, що після завершення процесу щодо держзради Януковича, українці стануть свідками наступного процесу – щодо злочинного наказу проти Майдану. Стосовно ще трьох фігурантів даного кримінального провадження: В. Захарченка, В. Ратушняка та П. Федчука – подібні клопотання прокурорів будуть розглянуті в найближчий час. Слава Героям! (Юрій Луценко, Генеральний прокурор України, з персональної сторінки у Фейсбуці)

ТЕРМІН «ІНВАЛІД» ВИКЛЮЧЕНИЙ

Президент П. Порошенко підписав Закон, яким вносяться зміни до 37 Законів України, в положеннях яких слова «інвалід», «дитина-інвалід» та «інвалід війни» замінено відповідно словами «особа з інвалідністю», «дитина з інвалідністю» та «особа з інвалідністю внаслідок війни». Таким чином, Закон приводить норми діючого законодавства у відповідність до положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Крім того, запроваджуючи у вжиток термін «особа з інвалідністю», акцент робиться на людині, а не на її інвалідності. (інтернет-представництво Президента України)

ЗАГИБЛІ У 2017

У 2017 році на російсько-українському фронті загинули 228 українських силовиків, серед яких військові ЗСУ і Нацгвардії, бійці нелегалізованих добровольчих підрозділів, прикордонники, співробітники ДСНС. Таку статистику вивела «Новинарня» зі своїх щомісячних звітів про бойові втрати українських сил на сході країни.

Відповідно до звітів українського штабу, поранень і бойових травм зазнали 1139 українських військових. 2017 рік був співмірний за втратами із 2016-м. За офіційними даними МОУ, у 2016 році загинули 211 військовослужбовців ЗСУ (без урахування добровольців та інших силових структур). («Новинарня»)

«РІВНЕ/РОВНО» НІМЕЦЬКОЮ

Український письменник Олександр Ірванець планує тур Німеччиною і Австрією, де презентуватиме перший переклад роману «Рівне/Ровно» німецькою. Минулого року його видало австрійське видавництво Naumann Verlag. Це перший німецькомовний переклад Ірванця. Він вийшов під зміненою назвою Pralinen vom roten Stern («Цукерки від червоної зірки»). Naumann Verlag активно цікавиться українськими письменниками з 2011 року, пояснює представниця видавництва Доротеа Цанон (Dorothea Zanon). Зокрема видавництво видало трилогію Андрія Куркова «Географія одиночного пострілу» та «Український щоденник», у якому Курков описує протести на Майдані. «Ми турбуємося про нашу українську тему не стільки з економічних підстав, скільки з великого особистого інтересу! Цей культурний простір колись був дуже пов'язаним з Австрією і досі таким залишається, якщо придивитися», – пояснює Цанон. (DW)

ЛИШИЛОСЬ ЧЕТВЕРО

В УПЦ Київського Патріархату в анексованому Криму залишилось лише 9 парафій та 4 священників. Про це повідомив архієпископ Сімферопольський та Кримський УПЦ КП Климент (Куц). «Залишилося 4 з 20 священників, ще 3 іноді приїжджають до Криму для підтримки, зустрітися з людьми, які їм замовляють Богослужіння. Склався певний ритм роботи, який дай Боже нам зберегти», – сказав архієпископ. До 2014 року в Криму було зареєстровано 52 громади, діяло близько 20-ти церков. (Громадське.Крим)

2 МІЛЬЯРДИ ДОЛАРИВ НА НОВІ АВТО

Минулого року в Україні продали майже 80 тисяч нових автомобілів, а сума покупок становила більше двох мільярдів доларів. Найбільша частка продажу була в Києві, Харкові та Дніпрі. Найдорожчі автомобілі купували одесити. (RST.ua.)

ДО ПОСТУ ТРЕБА «ДОРОСТИ»

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Він, що є наслідком смерті і воскресіння Христового, стає життєдайною силою. Усередині Великого посту його ставлять для того, щоб людина, яка пройшла половину великопісного часу, споглядаючи його в Хрестопоклонну неділю, могла йому поклонитися і його силою пройти наступну половину посту. Піснеспів цього дня «Хресту Твоєму, поклоняюся, Владико...» є хрестовоскресний, бо в ньому наголошується, що, з одного боку, хрест був інструментом смерті Христа, але, з іншого – він став кроком обожествлення людської істоти.

► **Які особливості має Вербний тиждень?**

о. В. Рудейко: Два особливих значення Вербної суботи та неділі в тому, що Христос, ідучи на смерть, переконує своїх учнів у власному воскресінні через чудо воскресіння Лазаря. Голос Христа вивів мертвого Лазаря з печери, в якій він був похований. З іншого боку, Вербна (Пальмова) неділя говорить про непостійність нашої людської природи. Бо сьогодні ми можемо прославляти Христа як нашого Царя і Бога, а потім Його розпинаємо, як злочинця. Це вказує ось на що: якщо ми прагнемо святкувати Воскресіння Христа і разом із Ним воскреснути, нам потрібно налаштуватися найперше на довіру до Бога.

► **Особливим же тижнем великопісного періоду є його Страсний тиждень. Чим він особливий?**

о. В. Рудейко: Як я вже раніше казав, основними днями є пасхальне тридення. У ці дні Ісус спожив

вечерю зі своїми учнями, страждав, був розп'ятий, похований і воскрес із мертвих. Ці дні в давньохристиянській традиції колись були одним святом.

► **Знаємо, що цей піст насичений різними богослужбовими практиками, серед яких є Літургія Напередосвячених Дарів.**

о. В. Рудейко: Існує дві традиції служіння цієї Літургії. Давніша полягає в тому, що її служили кожного дня протягом Великого посту. Перші згадки про неї сягають близько V століття в Олександрійській традиції. У Візантійській традиції цю Літургію дозволяє служити VI Вселенський собор. За приписами цього собору, ця Літургія служить протягом усіх днів Великого посту, натомість Літургію святого Івана Золотоустого та Василя Великого дозволялося служити в суботу, неділю та на свято Благовіщення.

Літургія Напередосвячених Дарів уможливує вірним протягом посту приступити до Святого Причастя. Потрібно розуміти, що давня традиція Євхаристійного причастя полягала в тому, що люди причащалися не щодня, а в неділі та свята. Натомість період Великого посту був нагодою для щоденного споживання Тіла і Крові Христа.

► **Що можна споживати під час посту?**

о. В. Рудейко: Відмовлятися потрібно від м'ясних та молочних продуктів. Посту передують М'ясопусна неділя, після якої не можна споживати м'яса, і Сиропусна неділя, піс-

ля якої не споживаються молочні продукти аж до Воскресіння. Попри те, що нині Церква не передбачає вже таких строгих постів, кожен вірний сам для себе повинен визначити власний стиль посту. Необхідно пам'ятати, що споживання чи неспоживання їжі не є центральним аспектом будь-якого посту. Важливим є час для Господа, який ми виділяємо для Нього протягом пісних днів. Бо якщо ми відмовляємося від певної їжі, але не маємо часу для Бога, то це буде вже дієта. Основним є наш зв'язок з Богом, який ми можемо зміцнити, відмовившись від щоденного способу життя. Нехай час відмови від їжі чи інших прив'язаностей буде використано для читання Святого Письма або активнішої участі в церковних богослужіннях.

► **Чи варто змушувати дітей до посту. Чи не відштовхне це їх від Церкви?**

о. В. Рудейко: Не думаю, що піст відверне дітей від церковного життя. Проте не треба нікого змушувати до утримання. Людина повинна «дорости» до посту, інакше це буде просто дієтою. Якщо людина «не доросла» до необхідності відмови від чогось, будь-яке змушування її до чогось буде «неугодним» в Господніх очах. Людина повинна сама, із власної волі почати постити. Усе залежить також від того, як постять батьки дітей.

► **Хто може не дотримуватися посту?**

о. В. Рудейко: Церква звільняє від посту вагітних жінок, матерів-году-

вальниць, хворих, дітей до семи років, людей літнього віку.

► **Багато людей працюють у різних колективах і на місцях своєї праці можуть зіштовхнутися з різними спокусами. Наприклад, у період посту відбуваються корпоративи чи святкування днів народжень. Чи не буде фарисейством, коли людина, яку запросять на таку подію, буде казати, що постить, і тому не братиме участь у цьому?**

о. В. Рудейко: Є багато різних розповідей із життя монахів-пустельників. Варто користуватися прикладом одного з пустельних отців, до якого прийшов подорожній у пісню п'ятницю. Цей подорожній вийняв яйця, сир, молоко, м'ясо і запросив старця до споживання. Старець це спокійно з'їв. Натомість учень цього старця, побачивши це, згіршився. На це старець відповів, що гостинність є важливішою від посту. Якщо комусь, хто запрошує вас до святкування, ваша відмова стане спокусою звинуватити вас у фарисействі, краще з'їсти м'ясо навіть у Велику п'ятницю. Не може їжа стати спокусою для нашого співбрата. Водночас важливо своїм співробітникам пояснювати важливість постової практики. Бо не можна їх звинувачувати в тому, що вони не доросли до цього. Проте, якщо ви впевнені, що люди поважають вашу позицію, то можете відмовитися від цього.

Розмовляла Руслана Ткаченко, news.ugcc.ua

ХТ

ЗАМИСЛЮВАТИСЯ НАД ВЛАСНОЮ СМЕРТЮ КОРИСНО

Призадуматись над кінцем світу і над закінченням життя кожного із нас запросив папа Франциск під час проповіді, яку він виголосив в каплиці «Дому Святої Марти».

Церква, наша матір, хоче заохотити кожного з нас задуматись над нашою смертю. Всі ми звикли до нормального життя, занять, розпорядку, праці, відпочинку і думаємо, що так буде завжди. Але одного дня нас покличе Господь. Для декого це покликання буде великою несподіванкою, для інших прийде після довгої хвороби, проте ніхто не знає, коли саме Всевишній нас покличе.

Кінець земного життя буде сюрпризом для нас, але потім нас чекатиме інша несподіванка – вічне життя. Саме тому Церква закликає призупинитись та роздумати над смертю, з якою кожен із нас у свій час зустріне. В наш час, зазначив Папа, коли люди йдуть на похорон чи на цвинтар, то там розмовляють, іноді, також їдять та п'ють, – це стає ще

Віталій Гайдар, «Сон»

однією суспільною подією, однією із зустрічей. Але такі моменти мали би бути часом для роздумів.

«І сьогодні Церква, Господь, з усією добротою, що має, каже до кожного із нас: Зупинись, зупинись, не завжди так буде. Не звикай до цього життя, немов би воно буде вічністю. Настане день, коли ти будеш взятий, інший залишиться», – пригадав Вселенський Архієрей, додавши, що варто призадуматись, адже сьогоднішній день може бути для мене останнім. Варто поглянути на наше сімейне, родинне життя, на працю та все, що ми робимо, пам'ятаючи про те, що це може бути нашим останнім днем на землі.

«Думати про смерть це не якась брідка фантазія, це реальність», – наголосив Папа, додаючи, що також і від нас залежить, яким поглядом ми дивимось на наш майбутній перехід у вічність: як на щось негативне й страшне, чи як на приємну зустріч з Господом Богом, який кличе нас до Себе. Папа пригадав, що коли Господь покличе, то ми не матимемо ще одного додаткового дня, щоб залагодити всі необхідні справи, тому слід завжди бути готовими.

Радіо Ватикан

XIV

ЛЕОНІД КАДЕНЮК БРАВ У КОСМОС «КОБЗАРЯ»

У віці 67 років помер перший і досі єдиний космонавт незалежної України Леонід Каденюк. Його серце зупинилося під час пробіжки у київському парку. Понад 20 років тому Каденюк успішно повернувся на землю, пробувши на орбіті 16 днів. У космосі він вивчав вплив невагомості на ріст рослин. І вперше розгорнув український прапор на орбітальній станції.

Шатл «Колумбія» стартував 29 листопада 1997 року, на борту у складі екіпажу – українець Леонід Каденюк. «Я чекав цієї миті 36 років, із 10-річного віку. Полетів у 46 років. Я сидів спокійно, мене це навіть вразило. Думав, 20 років чекав, поки готувався, то тепер 20 секунд дочекаюся», – розповів в одному з інтерв'ю Радіо Свобода Леонід Каденюк.

Про участь Каденюка у місії особисто домовлявся другий президент України Леонід Кучма з американським колегою Біллом Клінтоном. «Він людина була рішуча: пообіцяв – зробив. Дійсно тоді була проблема, я думав, з чим полетить наш космонавт. Бо там просто так не літають, обов'язково має бути серйозне завдання. Але бачите, склалося, як склалося – чудово», – згадував Кучма.

Американці гідно оцінили кандидатуру Каденюка, а космонавт успішно пройшов випробування в NASA, пригадує тодішній керівник підготовки до космічного польоту Едуард Кузнецов. Політ тривав майже 16 діб, двічі космонавти виходили у відкритий космос.

«Ми склали цілу програму, що він мав із собою взяти: прапор, державний герб, герб Києва, «Кобзар» Шевченка, портрет видатного українського ракетобудівника Михайла Янгеля, диск нашої відомої групи «ВВ». Він взяв усі ці речі із собою, і потім ми навіть привезли з Америки сертифікат, що кожна річ побувала в космосі – із підписом кожного члена екіпажу», – розповів Куз-

нецов. Тоді, під час польоту Каденюка, вперше у космосі пролунав гімн незалежної України.

Леонід Каденюк вів активний спосіб життя, не полишав тренування – кілька разів на тиждень бігав по 10 кілометрів, розповідає Едуард Кузнецов. Каже, він чекав кращих часів української космонавтики і навіть планував узяти участь у польоті.

Найбільше ж переймався перший космонавт незалежної України питаннями земними – забрудненням природи. «Нещодавно Леонід став головою Міжнародної екологічної ради і ми мали великі розрахунки, що зможемо просунути в міжнародних зв'язках із цих питань. Бо він людина – відома, знана, дуже толерантна та інтелігентна. Йому було цікаво у цьому напрямку працювати», – розповідає його товариш, народний депутат Ігор Гаврилов.

На запитання – «Якби ви побачилися з Богом, що б ви у нього запитали?» – він відповів: «Просто хотілося б його попросити: Боже, бережи нашу Землю, дай розуму людям. Коли дивишся на планету з висоти космічної орбіти і бачиш таку красиву землю... Але коли пригадуєш, як ми живемо, то особливо там надзвичайно глибоко усвідомлюється, наскільки не досконале людське суспільство. Ми не правильно ставимося до природи. Треба берегти свою планету!».

**Володимир Носков,
Радіо Свобода**

XV

ІСУС НА ПУСТИНІ

«Ісус же повен Святого Духа, повернувся з-над Йордану, і Дух повів його в пустиню» (Лк. 4,1).

Пустиня – це місце, земля чи країна, де бракує води, немає рослин, а слідом за цим, немає теж мешканців, бо в таких обставинах життя неможливе. Перетворити якусь країну на пустиню, значить знищити її. Так пустиня протиставляється землі заселеній, як прокляття протиставляється благословенню. Пустиня – це земля, яку Бог не поблагословив. Тут перебувають дияволи, опришки та всякі дикі звірі. Ізраїль своїми гріхами заслужив собі на те, щоб Господь вигнав його на пустиню.

Але для ізраїльського народу пустиня була теж місцем Божого благословення. Для того, щоб Ізраїль оцінив обітовану землю, медом і молоком текучу, Бог хотів перевести його через пустиню. Властиво на пустині народжується вибраний Божий народ, якого Бог хотів примістити на святій землі. Випроваджуючи з Єгипту свій народ, Бог веде його не найкоротшою дорогою, лише такою, на якій цей народ не матиме іншого провідника, крім одного Бога. Тут Бог виявить вибраному народові свою могутність і доброту в незліченних чудах. Тут Бог установить союз з своїм народом і буде його єдиним Богом. Тут цей народ отримає від Бога закон, і тут поклоняться Богові правдивому. Однак Бог веде свій народ до святої землі, і тому пустиня є лиш тимчасовим місцем перебування.

І хоч пустиня нічим не може дорівнювати родючій єгипетській землі, ізраїльський народ мусить вірити Господеві Богові і йому довіряти, здаючись цілковито на Його опіку. Але ізраїльтяни ще не закінчили складати Богові подяку за визволення з неволі, а вже беруться нарікати на Бога та на всіх його висланників. Нарікали ж вони, бо не було води, поживи й безпеки, доходючи аж до ідолопоклонства і апостазії. Тужили за Єгиптом, хоч там була неволя і всякі злидні, однак там вели вони життя звичайне й людське, а на пустині були здані на Бога. Тому ізраїльтяни воліли радше смерть у неволі, але в ситості, ніж волю, але з загрозою голодної смерті. Так пустиня виявила, ким були ізраїльтяни: тугошії, непостійного серця, малої віри до Бога

Алонсо Кано (1601–1667), «Розп'яття», музей Прадо, Мадрид

й хиткого довір'я до нього. Це був час випробування, як пізніше пророк нагадував: «Спогадай увесь той шлях, що ним водив тебе Господь, Бог

твій, за цих сорок років у пустині, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб довідатися, що є в твоєму серці, чи додержуватимеш заповіді його, чи ні» (Втр. 8,2). Тих, що не перенесли випробування, Бог залишив на пустині, вони не дійшли до Святої Землі. Проте тими, які встояли вірно при Бозі, Господь опікується, допроваджуючи до обітованої землі. Господь посилає їм свого ангела і Мойсея провідником, дає воду зі скелі, поживу з неба, вогненным стовпом провадить і захищає, хворих лікує змієм, захищає від ворогів і помагає їх поборювати. Так пустиня виявляє силу, доброту і вірність Бога з одного боку, з другого ж – неміч, непостійність і невірність людини. Тому навіть у святій землі народ згадуватиме пустиню, як благословенний час. На основі пережитих подій у пустині постають обряди богочитання.

Згадка про невірність витворить у них схильність до навернення і покути. Отож перебування на пустині не було самою лише карою, але єднанням ізраїльського народу з Господом Богом. Тому Ілля іде на пустиню, як до джерел чистих вод богочитання; Зрадливу наречену Бог поведе на пустиню, щоб говорити їй до серця. З тієї причини життя на пустині стало ідеалом такою мірою, що плем'я Рехавіїв жило постійно в шатрах, а есенці з Кумрану втекли від світу, щоб жити пустинним життям. Визвольний похід ізраїльського народу з вавилонської неволі відбудеться через пустиню. При кінці світу Месія вийде з пустині, як і його Церква.

Продовження на 6 стор. ►

ІСУС НА ПУСТИНІ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

«ІСУС ЖЕ ПОВЕН СВЯТОГО ДУХА, ПОВЕРНУВСЯ З-НАД ЙОРДАНУ, І ДУХ ВІДРАЗУ ПОВІВ ЙОГО В ПУСТИНЮ»

Іншим своїм посланцям Бог давав якоюсь мірою Святого Духа, відповідно до завдання, яке вони мали виконати. Про Ісуса говориться, що Він був «повен Святого Духа», бо Він – Син Божий. Тому й Христос повністю піддається проводові Святого Духа, «усі бо ті, що їх водить Дух Божий, вони – сини Божі» (Рм. 8, 14). Говорив пророк: «Дух Господній спочине на ньому: дух мудрости й розуму, дух ради і кріпкості, дух знання й страху Господнього» (Іс. 11,2).

Почин піти на пустиню належить до Святого Духа, і те, «щоб диявол спокушав його» (Мт. 4,1). Коли ж ми самі себе наражаємо на спокуси, тоді не маємо задоволення на перемогу. Дух Божий провадить скоро, солодко й упевнено, і провадить на пустиню, тобто на відлюдність, до злуки з Богом; злий же дух схиляє

до відкладення обов'язків, до остиглості й до незадоволення, і провадить ще до гамору, розсіяння, а тим самим, до забуття про Бога.

Бог має свої дивні плани: в справі спасіння користується пустинею. Тут Він приймає адорацію від свого народу під час мандрівки до Святої Землі, після визволення з вавилонської неволі; на пустиню посилає своїх пророків перш, ніж послати їх говорити до народу; тут приготується Предтеча, до якого виходить увесь народ, щоб оновитися до прийняття Месії; на пустиню йде сам Месія, щоб пережити особисто всі етапи вибраного народу на пустині. Але Христос пішов на пустиню не тільки перед своїм виступом з проповіддю, бо й пізніше Він туди часто заходив на самоту молитися; туди відсилав своїх апостолів, не тільки для фізичного відпочинку, але особливо для віднови духовних сил на єднання з Богом. На пустині Христос розмножує чудесним способом хліб,

як колись Бог посилав манну ізраїльтянам.

На пустині, з надр високих гір родяться джерела великих рік. Пустиня своєю пустотою, самотою і шириною дає змогу людині зібрати свою увагу, бо ніщо її не розсіває, а ум підноситься до широкого й зоряного неба. На самоті, під час уважної роздуми, людина буде і закріплює великі плани. Коли серед тиші людина пригадується над земними справами, тоді краще й упевненіше зможе оцінити їх по правді. Тим-то кожний, хто хоче говорити до народу, мусить спочатку піти на відокремлення, бо, щоб навчати інших, потрібно самому сповнитися Святим Духом. Але для всіх таким найвизначнішим і доступним єднанням є молитва, духовні вправи, а особливо реколекції. Коли ж Христос і на пустині зазнав спокус, то це пересторога для нас усіх, що ні вік, ні місце, ні становище, ні знання, ні досконалість не вбережуть

нас від спокус, і тому треба бути завжди готовими стати з ними на прю.

«ЩОБ ДИЯВОЛ СПОКУШАВ ЙОГО» (Мт. 4,1)

Христос пішов на пустиню не тільки для того, щоб дати нам приклад, як треба підготуватися до прилюдного виступу, але й щоб вказати на ворога, з яким доведеться нам ставати до боротьби. Ангелів, після створення, Бог виставив на випробування, чи вони стануть з Богом чи проти Бога. Прародичів Бог також випробував, чи вони виберуть Бога і його волю, чи стануть на боці Божого противника. Історія вибраного народу яскраво свідчить, що й він постійно знаходився між двома ворожими силами: між Божим царством і царством сатани. Як Бог не переставав опікуватися своїм народом, так і сатана не дармував. Він, щоправда, рідко виступав особисто, а радше послуговувався різними спільниками: поганськими народами, ворожими обставинами,

злобою людей, примхами осіб. Однак ціль завжди була одна – не допустити, щоб Бог панував над людьми, щоб Божа воля і Божі плани не були виконані. Так ізраїльський народ, якого Бог називає своїм сином, не витримав випробувань на пустині. Тому Ісус Христос, правдивий Син Божий і новий Адам, пішов на пустиню, щоби бути спокушуваним сатаною, бути виставленим на випробування, і це випробування Христос переніс переможно. Коли в Новому Завіті Бог остаточно хоче заснувати своє Царство між людьми, довершуючи Відкуплення, диявол вже особисто являється до боротьби з Божим Сином. Це вже не була звичайна спокуса, але вирішальна боротьба між Христом і антихристом, між добром і злом, між Богом і сатаною. До участі в цій вирішальній боротьбі покликана кожна людина, і від результату випробувань залежатиме її вічна доля.

о. Климентій Корчагін,
ЧСВВ, «Світло»

Траншею копали, щоби провести воду самотній жінці. За словами селян, були різні варіанти де її копати, в останній момент вирішили саме так і натрапили на знахідку, – повідомляє сайт «Коропець».

Як розповідає кореспондент РІСУ Дмитро Полюхович, селище Коропець відоме чисельними пам'ятками архітектури.

ЗНАЙШЛИ СТАРОВИННІ ДЗВОНИ

Під час копання траншеї мешканці селища Коропець, що в Монастириському районі Тернопільщини, натрапили на заховані в землі два старовинні дзвони. Селяни вважають це чудом, Божим промыслом, що саме у різдвяний час віднайдено дзвони, які понад півстоліття тому закликали своїми мелодійними звуками їх предків до храму.

Передовсім це надзвичайно красивий палац графа Бадені, а також дерев'яна церква Успіння Пресвятої Богородиці (1772 р.) та костел святого Миколая (1860 р.).

Після війни у Коропці можна було побачити ще одну сакральну пам'ятку – дивовижної краси дерев'яну церкву

святого Миколая, збудовану ще у 1786 році. Храм перебував на обліку як пам'ятка архітектури, але це не зупинило войовничих атеїстів. У 1964 р., 8 лютого, церкву розібрали.

Коли нищили храм, вірні встигли зняти та заховати церковні дзвони. Про це знали лише кіль-

ка людей. На жаль, таємницю свого скарбу вони забрали з собою в могилу. Ситуація, як зауважує Д. Полюхович, традиційна. Зокрема, в Сидорові, що в Гусятинському р-ні Тернопілля, теж досі не можуть знайти дзвони, заховані від німців ще за окупації.

РІСУ

С-на: Школа журналістики УКУ

ПРО ТЕПЕРІШНЄ ПОКОЛІННЯ

(Розмова з Ярославом Грицаком – істориком, публіцистом, професором УКУ, фрагмент, повністю розмова була надрукована в журналі «Лівий Берег»)

галасливими імпотентами, що викликало нечуваний резонанс. Дивно, бо, плюс-мінус, аналогічні тези ви озвучували й раніше. Чому детонувало саме зараз?

Я. Грицак: Тому що момент

такий. Бо є відчуття, що революція скінчилася, а очікування не виправдалися. Очевидно, що головна злість на владу. Але частина цієї злості переноситься на нові, молоді обличчя, з якими пов'язували надії

на зміни. Мушу однак застерегти: я критикував цих молодих людей не як ворогів, а як союзників – для того, щоб вони сповнили надію, яку ми на них покладаємо.

► Ви називаєте покоління людей, що народилися

в середині 1980-х – на початку 1990-х не здатними до тривалої дії. Чому? Я. Грицак: Передусім, припустимо, що я можу помилятися. Формування політичних еліт забирає час.

Продовження на 7 стор. ►

► Кілька місяців тому ви прочитали лекцію в Чернівцях. Окрім всього, ви назвали нинішнє покоління молодих політиків

ПРО ТЕПЕРІШНЄ ПОКОЛІННЯ

Може, ще зарано. І цій молоді треба, як то кажуть, кілька разів набити синяків. Програти. Переформатуватися. А це потребує часу. Але я розумію, що країна може не мати того часу. Немає відчуття, що ми пройшли точку неповернення.

Окрім проблеми часу, є інша, глобальна. Теперішнє українське покоління є першим справді глобальним поколінням. Коли формувалося це покоління – коли вони були підлітками – в Україні сталася глобальна зміна: Україна перестала бути індустріальною країною і стала постіндустріальною. Більшу частину валового продукту виробляється у сервісній економіці. На Заході цей перехід стався ще у 1960–80-х роках. А нас ця хвиля накрила тільки зараз, 20 років після падіння комунізму. Одним з його наслідків є поява покоління, у якого задоволені базові потреби і для котрого головним є не виживання, але самовираження. Коли з'являється це покоління, то загальне правило є таке: якщо держава демократична, то це приводить до появи нового типу рухів: бунту проти старших, за екологію, гендерну рівність тощо; якщо ж держава авторитарна – чекайте на масові протести проти авторитаризму, за свободу слова й інші політичні свободи.

► **«Хоче самовиражатися, але не має схильності до довготривалої дії». Чому немає цієї схильності?**

Я. Грицак: Пояснюю. Це перше покоління, яке має відкладене дитинство. Їхні батьки мусили тяжко працювати, щоб утриматися на плаву – а тому не мали часу на дітей, відтак останні вважають, що мають право на довге дитинство. Але знову ж таки, це не лише українське явище. Воно глобальне. Одна з причин – збільшення тривалості життя. Як кажуть, нинішні 70 років – це колишні 40. Раніше нормою було одруження у 20–25 років. Зараз одружуються приблизно на 10 років пізніше. Якщо встигнуть, то до 40 років заводять дитину, якщо ні – то собаку чи kota. Молоді люди відкладають життєво важливі рішення.

► **Це вже позитивно чи якось ще можна відкорегувати?**

Я. Грицак: Припускаю, що не назавжди. Рано чи пізно приходиться час – умовно кажучи, десь у 40 років – коли рішення треба таки

ухвалювати. Це психологія чи біологія, називайте як завгодно. Але що важливо: ми робимо ці рішення у рамках тих цінностей, які сформувалися у молодому віці. Навіть коли ми старіємо, наші цінності мало міняються. Чому я далі вірю в це покоління, тому що воно має «правильний» набір цінностей. За цим набором воно ближче до своїх ровесників на Заході, ніж до нас, українців 50+ років.

Говорячи про ці умови, слід згадати, що сталася ще одна глобальна зміна, котру ми не помітили. На межі 1980–1990-х відбулася не одна, а одразу дві революції, одна – у Східній Європі, а друга – на Заході. А ми цієї другої не помітили, оскільки спостерігали падіння комунізму.

► **Інформаційна?**

Я. Грицак: Інформаційна також. Але про неї окрема розмова. Тут я маю на увазі іншу – неоліберальну революцію, головними героями якої були Рейган і Тетчер. Вони віщували всесвітню перемогу вільного ринку – ринку, котрий, як здавалося, своєю «невидимою рукою», може сам себе регулювати й приведе до всесвітньої перемоги демократії. Як казала Тетчер, цьому нема альтернативи. Одним з головних наслідків цієї революції стала поява нового етосу: багатій – або помирай. Тут може вистачити одного прикладу: коли у повоєнні роки молодих британців ставили перед вибором: цікава, але менш оплачувана робота або нецікава, але більш оплачувана, більшість вибирала першу. Зараз з точністю навпаки.

► **Сьогодні в політиці з'явилось багато нових людей, активно розвивається – у порівнянні з минулими роками – й позапарламентська опозиція. Що треба робити, аби ці люди були більш ефективними?**

Я. Грицак: Я не можу дати відповідь на це питання. Можу тільки робити припущення: не треба було розчинятися у старих партіях – треба було творити свої. Навіть якщо ці партії не могли б зайти у парламент. В християн є таке поняття як свідчення. Це означає не просто говорити щось, але й вести себе відповідно до того, що говорите. Розумієте?

► **Якщо виходити з того, що молоді лідери представляють покоління, котре не визнає ієрархії, «живе від "Айфона"»**

до "Айфона"» (ваша цитата), то вони просто відображають наявні настрої?

Я. Грицак: Вони відображають наявні умови. Ми, коли кінчали університет, знали, з якої роботи підємо на пенсію. Існував такий собі конвеєр, який доносив тебе до старості. У постіндустріальну добу таких конвеєрів не існує і не може бути. Кажуть, що у середньому сьогоднішні молоді люди будуть міняти роботу 30–35 раз. Тому вони працюють від нагоди до нагоди.

Але мені тут йдеться про політику. Вони мають її переламати – однак не переламують. Повторюю, в мене враження (хоча я можу помилятися), що загальною рисою політичних лідерів цього покоління є налаштування на успіх. Швидкий і так, щоб можна оминати кути.

► **Це добре чи погано?**

Я. Грицак: Погано, я думаю.

► **Чому? Що поганого в налаштуванні на успіх?**

Я. Грицак: Для них особисто це добре. Але не бачу довготривалого ефекту для країни. Країна швидко не робиться. Тут потрібні довготривалі гравці. Колись проводилося дослідження серед київських та серед американських студентів, в якому йшлося, зокрема, про корупцію. Київські студенти прийняли корупцію за норму. Вони вважають, що немає нічого ганебного в корупції, оскільки це ефективний спосіб вирішення проблем. Це і називається зв'язати кути, якщо треба.

Не думайте, що я старий буркотун, і як кожен старий буркотун скажуся на молоді покоління. Насправді це покоління мені подобається. Вважаю, що його поява є найбільшим здобутком незалежності. Воно має своїх ідейних лідерів – Святослава Вакарчука і Сергія Жадана. Але коли йдеться про велику політику, таких лідерів там нема. Надіюся, однак, що це тимчасово.

► **Ви казали, що у 2004 році майдан був ієрархічним, на чолі стояв Ющенко. У 2014-му році ситуація кардинально змінилася – з'явилося волонтерство, громадянські інституції. Але тиск на владу все одно не є однозначно ефективним інструментом досягнення результату. Чому?**

Я. Грицак: Можливо тому, що ми помилилися.

► **Помились в чому?**

Я. Грицак: В тому, що пов'язали революцію з мрією

змінити країну. Мрія дуже сильна, але, можливо, завищена... Можливо, питання було не в тому, щоб змінити країну, а в тому, щоб втримати її? В контексті російської агресії. Саме тому й зародився волонтерський рух. З цієї перспективи, реальних, а не завищених цілей, суспільство виконало велику роль. Воно втримало країну. Їй не дали розвалитися. Утримало від загрози авторитаризму. Тобто не дало наблизити Україну до Росії і геополітично, і за сценарієм розвитку. Але не ця мрія нас покликала на Майдан.

► **А яка?**

Я. Грицак: Змінити країну. Її «з'євроремонтувати». Євроінтеграція відкривала цю мрію, прекрасну європейську мрію. Тим прекраснішу, що реальну Європу мало хто знав. А в тому й сила ідеалів, що вони не забруднені реальністю. Мова йшла про інші стандарти життя. Зокрема, й політичні. Це велика мрія. Вона рухала людьми. Мотивувала сильно. Майдан боровся не тільки проти Януковича і проти Росії, було щось значно важливіше, щось більше. Як зазначалося в одному з транспарантів на Майдані: «Вибачте, в нас йде євроремонт». І тут ми повертаємося до того, з чого почали. Це була революція, котру почали молоді – і вона стала масовою, коли цю молодь побили. Тобто вона була революцією (значною мірою, але не виключно) молоді і задля молоді.

► **Ви є вчений, котрий розуміє певні закономірності історичного процесу. Яке у вас бачення того, як далі відбуватиметься розбудова громадянського суспільства в Україні?**

Я. Грицак: Україні потрібні у першу чергу економічні зміни, які б вивели країну з бідності. Але ці зміни неможливі без змін політичних. Це з репертуару курка-яйце (що перше з'явилося – С.К.). Треба ліквідувати ситуацію, коли головний шлях до багатства проходить через владу, потрібно забрати у політиків монополію на багатство. Є два шляхи передавання влади: або революція, або коли її забирають...

► **Силою.**

Я. Грицак: В нас вже була революція, яка, в принципі, не змінила ситуацію в цьому сенсі. Системі була завдана глибока рана, але вона вижила, обросла новими обличчями, перегрупувалася

► **Продовження. Початок на 6 стор.**

і тепер переходить у контр-наступ – котру я, за іменем головного натхненника цього перегруповання, – називаю «солодкою контрреволюцією».

► **Ви – один з небагатьох, хто визнає те, що насправді ми могли втратити набагато більше. В суспільстві здебільшого превалюють думки типу «вони здали Крим» тощо. Взагалі настрої наразі дуже агресивні. У людей переважають апатія та ненависть. Чому, як ви думаєте?**

Я. Грицак: Є така фраза, може, вона некоректно звучить, – «прекрасне божевілля революції». Тому що революція неможлива без великої мрії. Вона побудована на завищених очікуваннях. А після кожного високого очікування є неминуче розчарування. Якраз між першим і другим відкривається вікно можливостей. Між тим високим очікуванням і неминучим розчаруванням можна зробити певні речі. Не віддати чи віддати Крим, а зняти недоторканність з депутатів, наприклад. Цілком можливо, що, може, це і Путін в нас вкрав цю перемогу (у революції – С.К.), розпочавши агресію якраз тоді, коли це вікно відкрилося. Хоча з іншого боку з історії бачимо, що саме війна, агресія чи навіть поразка загострює потребу модернізації.

Був такий польський священик, філософ, катехит «Солідарності» [польське об'єднання профспілок, згодом – антикомуністичний рух – С.К.] Юзеф Тішнер. Один з найбільших філософів того часу. От він казав, що до людей в церкві можна говорити по різному. Можна сказати людям: «Дивіться, які ви всі погані. Ви грішите, своїм кожним гріхом вбиваєте, розпинаєте Ісуса Христа». А можна сказати інакше: «Дивіться, які ви прекрасні. Заради вас Ісус Христос дав себе розп'яти». Ситуація одна й та сама, але меседж інший.

► **Почасті людина має бути відчуженою від світу.**

Я. Грицак: Не тільки відчуженою, вона має жити не дрібницями. У нас, в УКУ, написано: «Великого бажайте». Масштаб дуже важливий. Ви бачите, що в світі робиться – відходять великі люди. Вже майже відійшли. А масштаб людей, які прийшли їм на зміну, набагато менший.

► **Продовження на 8 стор.**

ПРО ТЕПЕРІШНЄ ПОКОЛІННЯ

► **Можливо, ми не розуміємо цього масштабу, оскільки змінилися умови?**

Я. Грицак: Тому що світ змінився дуже сильно. Зміни такі швидкі, що ми втрачаємо

сенси. А якщо нема великих сенсів, тоді єдиний сенс – це успіх. При чому швидкий успіх – від «Айфону» до «Айфону», від квартири до квартири. І що ти після цього ніколи

не помреш? Розумію, що в 20–30 такі питання не виникають надто часто – бо нам здається, що все ще попереду, а смерть, то чисто теоретична загроза.

Зараз ми знаходимося

в УКУ [Український католицький університет – С.К.]. УКУ – це маленька комашка, у порівнянні з тими великими вишами, котрих дуже багато. Тисячі. Але ми за-

▼ **Продовження. Початок на 6 стор.**

дали альтернативну модель навчання. Успішну модель. А де в нас політична партія, яка є успішною?

Соня Кошкина,
шеф-редактор LB.ua

XII

ПАПА: ПРОПОВІДЬ МАЄ БУТИ КОРОТКОЮ

Через читання з Євангелія та проповідь під час Літургії Слова Бог веде діалог зі своїм людом, і якщо ми зайmemo позицію слухання Божого Слова, то через нього наведемося й будемо перемінені. Так Папа Франциск підсумував своє повчання, виголошене під час загальної аудієнції, що відбулася в залі Павла VI у Ватикані.

У цьому контексті він наголосив, що той, хто проповідує, повинен «добре звершувати своє служіння», чинячи дійсну послугу всім, хто бере участь у Божественній Літургії, «але також і ті, які слухають, повинні виконати належне їм», насамперед «надаючи відповідну увагу», уникаючи суб'єктивних претензій і пам'ятаючи про те, що кожен проповідник «має свої сильні сторони та обмеження».

«А той, хто виголошує проповідь,

повинен усвідомлювати, що не робить якусь власну чинність, але проповідуючи, дає голос Ісусові, проповідуючи Ісусове слово. Проповідь повинна бути підготованою та короткою», – зауважив Папа, розповівши, як одного разу батько одного священика хвалився, що, мовляв, дуже задоволений, бо «разом з друзями знайшов церкву, де під час Служби Божої нема проповіді».

«Як же часто, – сказав він, – можемо побачити, як під час проповіді

дехто задрімає, інші розмовляють або виходять викурити сигарету... Так, це правда, і ви це добре знаєте. Тому прошу, щоб проповідь була короткою, але добре підготованою. Як готується проповідь, дорогі священики, диякони та єпископи? Молячись, вивчаючи Боже Слово та готуючи ясний і короткий синтез, що не повинен тривати довше ніж 10 хвилин».

Підсумовуючи, Папа підкреслив, що під час Літургії Слова Бог прова-

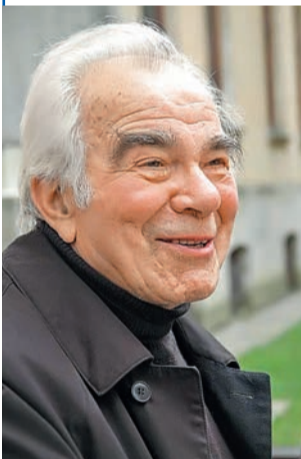
Карл Гайнріх Блох, «Нагірна проповідь Христа», XIX ст.

дить діалог зі своїм людом, який «слухає його уважно та шанобливо», розпізнаючи його «присутнім і діючим». Тож якщо зайmemo позицію слухання Доброї Новини, вона наведе нас і перемінить, зробивши здатними «змінити себе самих і світ».

ДІ УГКЦ

XII

МЕМОРІАЛ ПОЛЕГЛИМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

ПАВЛО ТА СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ

Хто знав отця Павла Когута, міг дивуватися його насназі; а вона не прийшла нізвідки. Джерелом його позитивного бачення була його віра в Ісуса Христа та історія Січових Стрільців.

Павло народився 1926 р. в с. Конюхи біля Бережан. Саме там, 1917 р. загинуло багато українських хлопців у битві з російськими військами. Патріотична молодь вже тоді вела визвольну боротьбу на всіх фронтах, то значить і проти Австрії, і проти Польщі. Були перемоги

й поразки. Це що в т. зв. офензиві Керенського вони зазнали неуспіху, а ті що вижили в більшості потрапили в полон, не применшило праведності їхньої жертви.

Такий приклад став джерелом віри у велику майбутність для українців і України, бо на крові героїв завжди народжуються нові лицарі духу. Згодом одні молоді стали трудитися в Організації Українських Націоналістів, а інші захищали ім'я України за кордоном. Павло Когут став священиком в Альзатії, між Францією та Німеччиною. І так, довгих 55 років, від 1951 до 2006 року, служив своїм українцям, побудувавши для цього центр в Маквілдері. Його діяльність не обмежувалася Східною Францією, а був він відомий в цілій еміграції. Коли визволили патріарха Йосифа Сліпого отець Павло його підтримував в справі єднання розсіяних українців у світі, а коли Україну Бог благословив Незалежністю зустрічав у себе тисячі українців, які в різних цілях приїжджали в Західну Європу. Любив українську молодь, пісню, мистецтво.

Одим із заповітів отця Павла Когута, – щоб історія Січових Стрільців продовжувала позитивно надихати сучасних молодих українців та, щоб на крові мучеників виростало нове потужне життя. Для цього він заповів побудувати пам'ятник тим, що загинули за волю України в ХХ ст. в своєму рідному селі Конюхи, щоб на його фоні творилися музей і щорічні фестивалі молоді.

Оргкомітет, на чолі якого отець Михайло Димид, пропонує довершити мрію праведника. Відомий скульптор Андрій Дацко, який вирізьбив Богородицю на площі Міцкевича у Львові, працює над композицією Меморіалу полеглим за волю України.

В основі композиції Мати-Україна

із Тілом Сина на руках. Погляд звернений до небес, благає Господа Бога зглянутись на жертви, що поніс український народ. З боків Ангели сурмлять про славу загиблих, прославляючи їхній безсмертний подвиг.

Матеріал пам'ятника: світло-охристий пісковик Ямпільського родовища Вінницької області. Розміри скульптурної групи: висота – 4 м., ширина – 5 м. Все це стоїть на постаменті з темно-вишневого пісковика родовища Застіночне Тернопільської області. Його розміри: висота – 0,8 м., ширина – 7 м.

Кошторис: 13.650 Євро.

Вже витрачено: 9.150 Євро.

Ще потрібно: 4.500 Євро.

Закликаємо українську громадськість бути щедрою і жертвувати гроші для побудови МЕМОРІАЛУ ПОЛЕГЛИМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ, який заповів отець Павло Когут.

Кошти просимо слати на європейський банківський рахунок:

MICHEL DUMYD

BE40 1261 0875 5763

Bic: CRNBVE75

Контакт:

Отець Михайло Димид

Жуковського 5, 79044 Львів, Україна
mdumyd@gmail.com; Mychajlo Dumyd
є на Фейсбуці.

тел.: +380-972160808

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5